

REISEDAGBOK
Konsertus på Filipstad

Reisedagbok
Master i arkitektur
2015/2016

Kandidater
Annika Persch Andersen
Kristine Frøshaug

Veiledere
Siri Merethe Bakken
Jan Støring

INNHALDSFORTEGNELSE

Nationaltheateret, Oslo	8
Refleksjon	17
Den Norske Opera, Oslo	18
Refleksjon	27
Trøndelag teater, Trondheim	28
Møte med PBE	30
Kilden, Kristiansand	32
Refleksjon	45
Stavanger konserthus	46
Refleksjon	57
Oslo Konserthus	58
Refleksjon	65

NATIONALTHEATRET, OSLO

Omvisning med Anita Granheim 01.10.2015

Personalinngangen ligger litt bortgjemt, ned en trapp og i kjelleren på sørsiden av bygget. Her er det lavt under taket. I denne kjelleretasjen er drift-teknisk avdeling, og garderober for gjester- og personal. Under scenen er det lager for lys/lyd/kabler.

Rommene i kjelleren brukes annerledes nå enn da det ble bygd. I dag er det mye mer ledninger og teknikken krever mer plass. I tillegg var det ikke innlagt strøm.

"Jentene på atelieret"(rekvisitørene) holder også til i kjelleren. De har et stort rom hvor de lager småting til scenografien, som for eksempel epler, brød, masker, tapeter. Det meste av disse tingene kan brukes igjen og derfor lagres de i kjelleren. Større ting som må tas vare på som sceneoppsett og kostymer blir lagret på Brobekk, delt med Det Norske Teater. Der er det også en smie. Det er viktig at de som jobber på atelieret har kort vei til scenen om det skulle skje noe uventet under innspillingen. Herifra er det en stor heis opp til scenen.

I 1.etasje finner man scenen som er innrammet med jernteppe. Dette senkes ved brann for å unngå spredning. I 1980 ble teateret stengt i fem år på grunn av en brann på hovedscenen. Da spilte de i telt på utsiden i stedet for.

Salen har 752 sitteplasser. Teatret har 230 fast ansatte og rundt 50 innleide skuespillere til en hver tid. Kun 30 av de 230 er skuespillere med fast jobb.

1. Lager 2. Mask 3. En av utallige korridorer 4. Kostyme- alt for lite dagslys! 5. Hovedscenen m/ sidescene

Scenen er fra 1899 og er utstyrt med en dreieskive. Høyden på scenen er 18 meter, hvor riggen er på toppen. På hver side er det sidescener som betjener scenen med rekvisitter etc. Skuespillerne sier at lyden bærer dårlig ut i rommet og at man nesten uansett må bruke mikrofon selv om det ikke er ønsket. Videre bak scenen er det rom for påkledere, skift av kostyme, sufflører, sminke, greenroom (hvor de har beholdt alt av gammelt inventar) og alt annet som trengs under forestillingen. I alle gangene (som er veldig smale) er det små rekvisitter som står i hyller langs veggene. Gangene er omtrent 120cm brede.

I 2. etasje er det større garderobes hvor de også har egen seng og sminkebord. Noen øver stemmene sine her eller instrumentene. Det er to korridorer med garderobes, den ene fløyen til damene og den andre til herrene.

I enden av de to korridorene ligger kongelosjen. Den eies av kongefamilien, og det er kun de som kan bruke den. Vi fikk allikevel komme inn og se. Rommet er innredet med to sett elegante møbler og en utgang rett til deres egen balkong. Balkongen er veldig nærme scenen, og det er ikke så lett å se mye av forestillingen derfra. Under løven ved hovedscenen har kongefamilien en egen inngang som går rett ut mot slottet. Dronning Sonja går mye på teater, men liker å sitte i salen isteden. Hele kongefamilien samles før jul og da sitter de på balkongen. Dette er en gammel tradisjon. Rett ovenfor kongelosjen er fremmedlosjen.

Fra rad 12 og bakover kalles det parkett. Orkester kalles de 10 første. De to første losjene er konge- og fremmedlosjen. Andre balkong er stå balkongene.

I 3. etasje er det flere garderobes, og man har tilgang til andre balkonger og lysløsningen hvor de manuelle lyskasterne er.

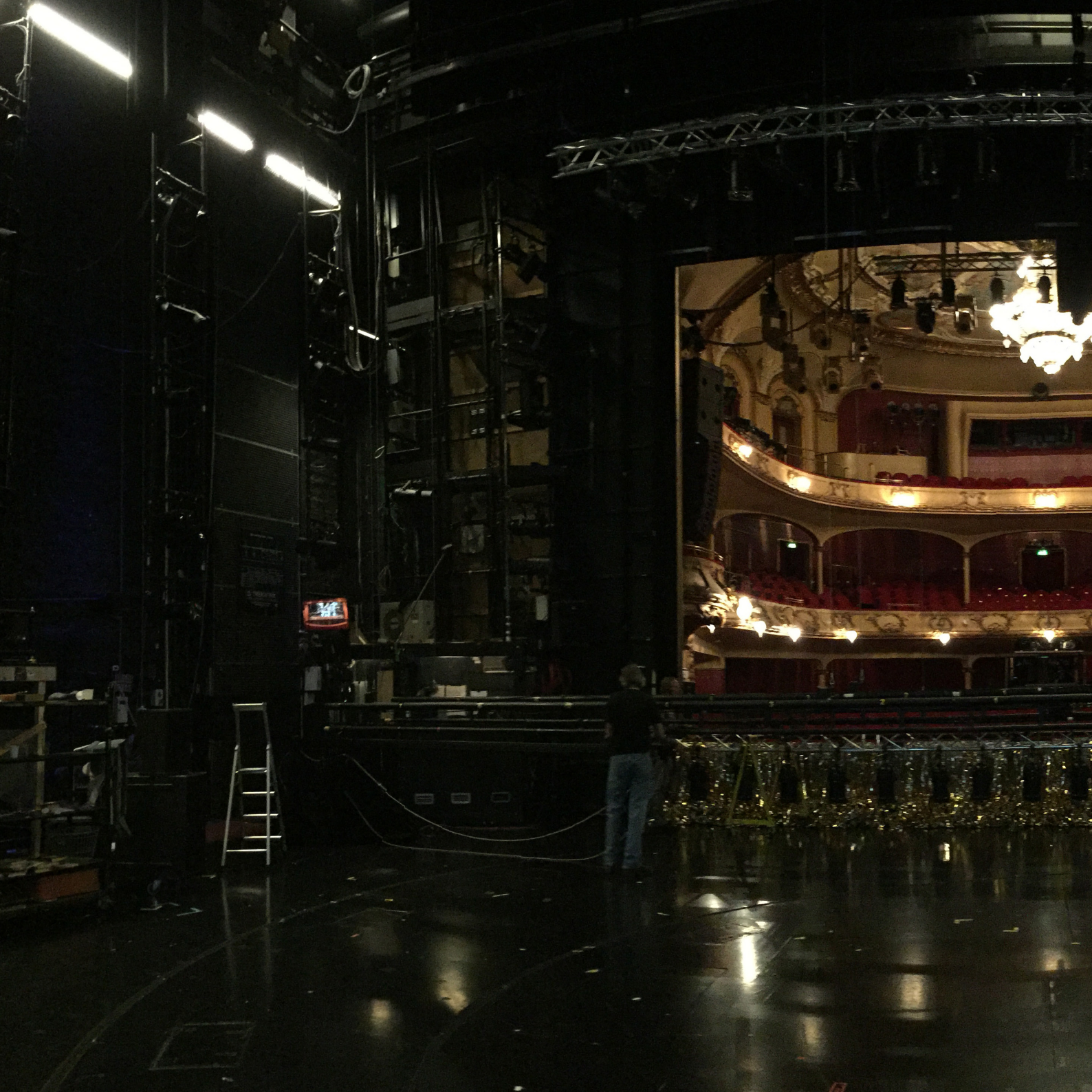
Videre innover ligger administrasjon, plansjefer, markedsavdelingen, flere garderobes og systue hvor det jobber 7 skreddere. Enda lengre inn er påklederne og rommet hvor alle mål blir tatt av skuespillerne til kostymene.

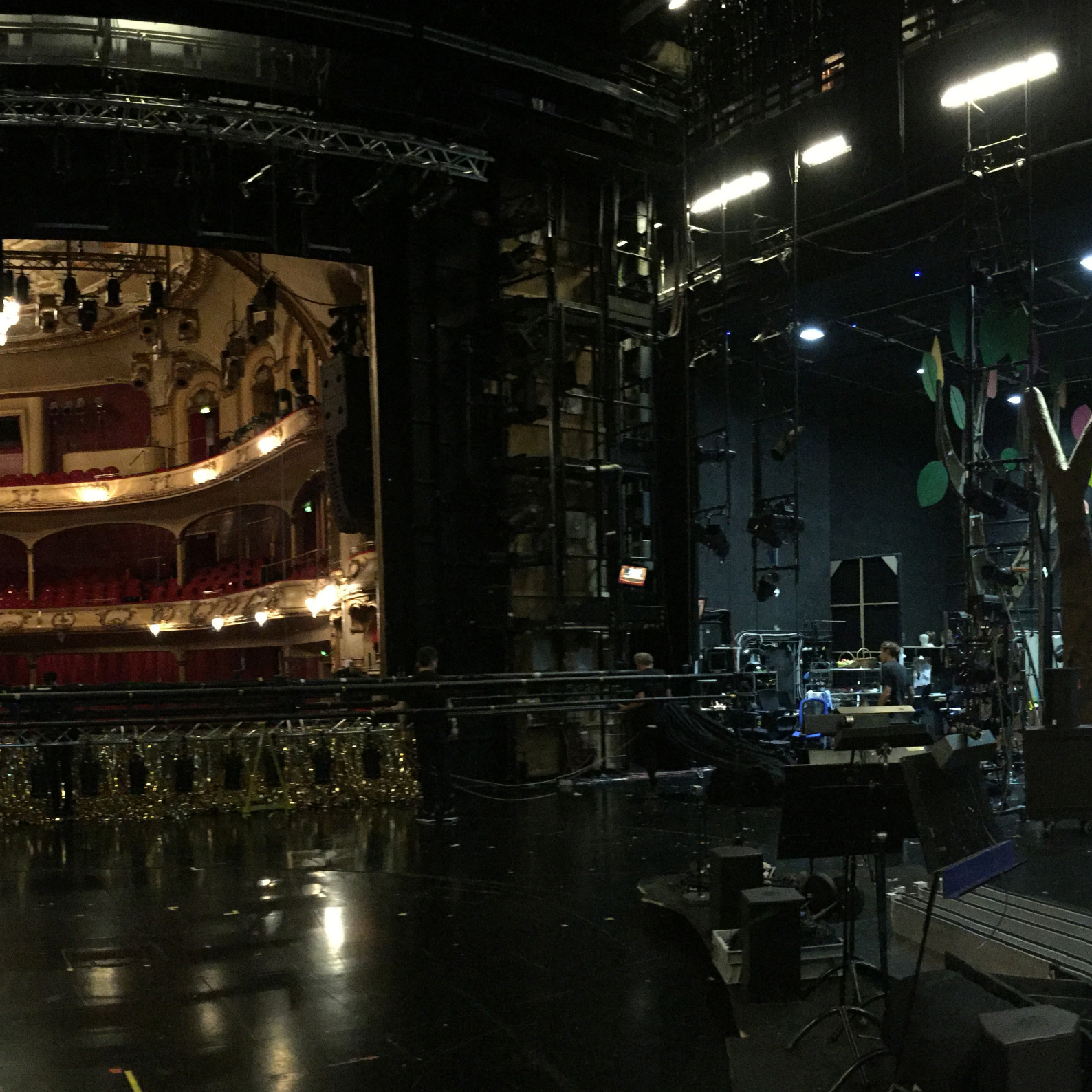
På en hver scene er det en loftmester som har ansvar for riggene og at ting som skal heises opp og ned kommer til rett tid. Loftmesteren jobber for det meste på den ene siden av scenen hvor det er en stålkonstruksjon med forskjellige nivåer opp til den 18 meter høye riggen. På riggen er det 52 trekkstenger som det festes ting og lys til. Hver stang tåler 500 kg.

Fra 1. galleri til loftmesteren finnes det to teknikkbord hvor alt styres fra. De bruker et program som er laget for teateret i Los Angeles, det ligner på de programmene som brukes på oljeplattformer. Navnet på programmet er State of art, fra Holland og koster 20 millioner. Alle stykkene er forhåndsprogrammert sammen med skuespillerne under øvelsene.

På 4. galleri (over scenen) kan man gå på trekkene og se de 36 motorene som drar i trekkene. Det er også flere punkttrekk. Her er det veldig varmt og lavt under taket. Loftmesteren jobber i mørket og har ikke tilgang til dagslys i løpet av ett stykke eller i verstefall i løpet av arbeidsdagen. Dette er i følge loftmesteren selve hjertet av teateret.

Før amfiscenen er det en oppholdssone. Salen har plass til 200 stk og det er ingen trekk her. Alt

av lys og lyd befinner seg i rommet bak publikum. Setene kan gjøres om på etter ønske, da det er en trekkspilltribune. I gamledager var dette rommet lagerplass til hovedscenen. I naborommet finnes det nå en ansatt-kantine (som var i kjeller før).

I malersalen er det plass til 60 personer og blir brukt mest til moderne teater og til stykker hvor nye regissør får prøve seg. Lys/lyd er statisk og det er kun én person som styrer alt. Før i tiden ble alle kulisser malt i denne salen, derav navnet malersalen.

I publikumsområdene ved amfiscenen er det garderobes for publikum, en bar, gang til amfiscenen og en heis opp til de andre scenene. Det er kun én heis som brukes til varer, til kulisser, til publikum, ansatte osv. Det er ønske om egne publikumsheiser.

Det er mange lange korridorer på teateret, noe som må oppstå med så mange rom. Korridorene brukes også som en slags buffersone for lyd til/fra salene. Det at det er så mange ganger gir bare bedre tilgjengelighet. Vi bør tenke på å ha ting som hører sammen på samme flate. For eksempel skreddere, kostymelager og målerom. Eller verksteder som hører sammen. Logistikken mellom de forskjellige rommene er viktig å tenke på.

I publikumsområdene ved hovedscenen er det normalt 12-15 på jobb om gangen, og om alle scenene er i bruk er det rundt 1000 personer i huset. Før i tiden var det ikke toaletter, ingen salgsmuligheter og små billettluke/disker. Alle møblene var plassert langs veggene slik at publikum kunne sirkle rundt i lokalet for å bli sett.

Da vi nevnte at vi skulle se på Operaen sa loftmesteren at vi måtte legge merke til noen ting

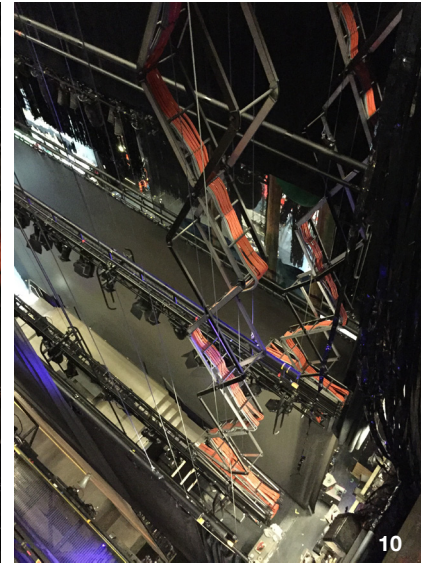
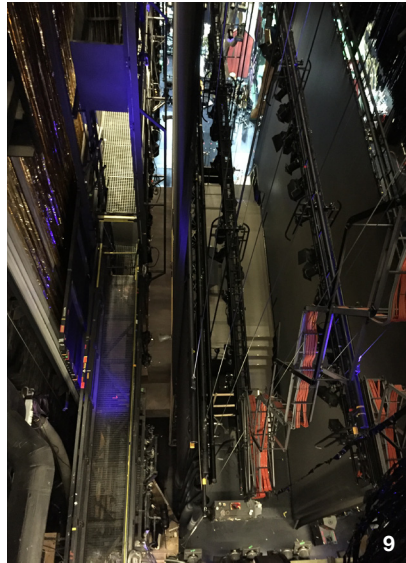
som var veldig dårlig løst der. For det første var det ikke planlagt garderobes til de ansatte – noe som er viktig da det ikke bare er sangerne som trenger garderobe, men ALLE de ansatte. For det andre er motorene på gridet stablet oppå hverandre, noe som gjør det vanskelig å reparere de. For det tredje var det i utgangspunktet planlagt ett flatt og fint (!?) bygg. Noe de sent i byggeprosessen fant ut at ikke gikk da scenetårnet trengte minst 20 meter høyde.

På den andre siden av gaten for teateret er markedsføring, infoavdeling og dramaturgi adskilt fra resten av teater. Dette er litt uheldig, da de automatisk ikke har så mye kontakt annet enn over telefon.

Det ble lagt vekt på at det er viktig å ha folk innenfor alle fag på ett teater. De har alt av snekkere, elektrikere, skreddere etc - -et eget samfunn eller en hel bygd. Når det er så mange fra forskjellige fagretninger er det lettere å snu på femøringen.

Dørstokker er også noe som forbannes da det er mye som skal trilles overalt hele tiden.

Vi avsluttet med å se stykket klassen min.

8. Rigg til hovedscenen 9.og 10. Trekk til hovedscenen 11. Malerscenen

PLUSS

- + Rekvisitørverkstedet har kort vei til scenen
- + Scenen er innrammet med jernteppe
- + Scenen har dreieskive
- + Store sidescener
- + Korridorene brukes som buffersone fra salen

MINUS

- Lyden bærer ikke langt nok ut i salen, må bruke mikrofon
- For smale ganger med store kostymer
- Lagring i gangene
- Loftmester jobber i mørket hele dagen
- Kun én heis som server besøkende og ansatte
- Dørstokker
- Alle bør være i ett bygg, også økonomiavdelingen.

Husk:

- _Samme funksjoner på samme flate
- _Det er normalt 12-15 på jobb ved forestilling
- _Garderober til ansatte må også tegnes
- _Ha nok kontorlokale

DEN NORSKE OPERA, OSLO

02.10.2015

Grunnflaten på operaen i Bjørvika er på størrelse med fire fotballbaner. Den er eid og bygd av staten, og de har betalt 4,3 milliarder for operahuset. Det er rundt 600 fast ansatte, og rundt 2000 korttidsansatte. 80% av driften er støtte fra staten, hvor resten er 2/3 fra billetter og 1/3 fra spons/utleie.

Forskjellen på et teater og operaen er at det er mange flere på scenen. Det kan være opp til 100 personer på scenen og like mange i orkestergraven samtidig.

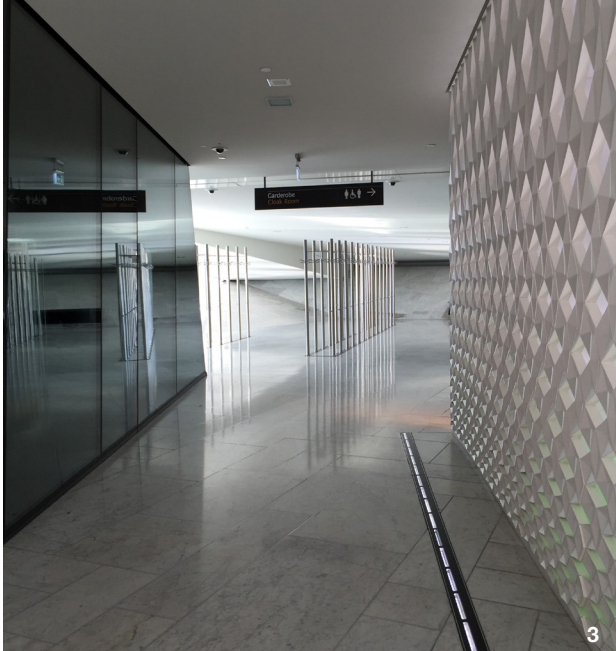
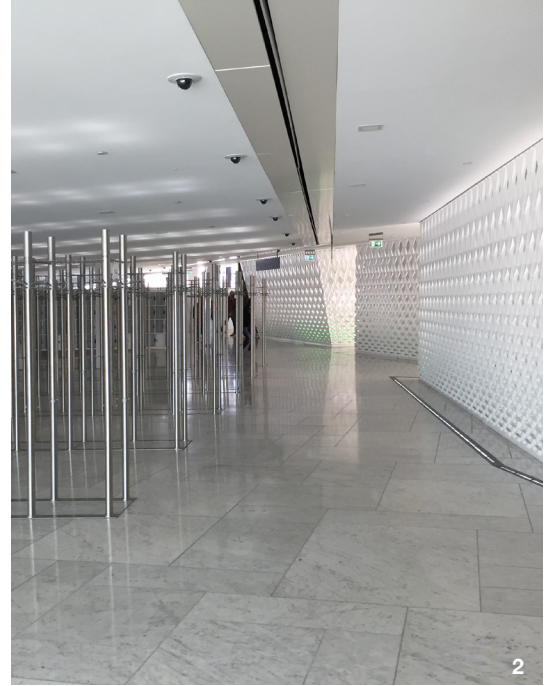
Bygget er delt inn i tre hoveddeler; en scenedel, en foaje og fabrikken/produksjon. Lageret har de på den gamle boksentralen på utsiden av byen. Der lagres mange av oppsettene som spilles hvert år, som for eksempel nøtteknekkeren. Kostymer blir også lagret her.

Foajeen er utsmykket med en krystallvegg av kunstneren Olafur Eliasson. Veggens skiller den åpne foajeen fra den mer lukkede og lave garderoben og de offentlige toalettene.

Det finnes flere scener. Mange av de er prøvesaler hvor artistene kan ta lydopptak. Disse befinner seg i fabrikken sammen med øvingslokalene for ballett, opera og dans.

Operaen kan huse alle former for konserter. Joik, indisk, rap og klassisk holdes for det meste i flerbrukssalen hvor det er lett å gjøre om scenen, sitteplassene og ikke minst akustikken.

1. Krystalveggen som skiller toalett og garderobe 2. Garderobe 3. Overgang mellom offentlig og halvprivat sone 4. Restaurant.

Byggets sirkulasjon starter allerede ved den smale broen man må over for å nå bygget. Denne markerer bygget og bringer folket sammen før de ankommer inngangen. Selve inngangspartiet er lavt, og foajeen åpner seg ut mot vannet. Inne i foajeen er det en rund eikekledd vegg, den kalles bølgen og er varm i forhold til resten av materialiteten i rommet. Bak denne vegg er hjertet av bygget, nemlig de tre hovedsalene.

Hovedsalene ligger ved siden av hverandre og kan dele sidescenene som ligger i mellom. Disse salene har som på Nationalteateret muligheten til å bli adskilt med et jernteppe ved brann.

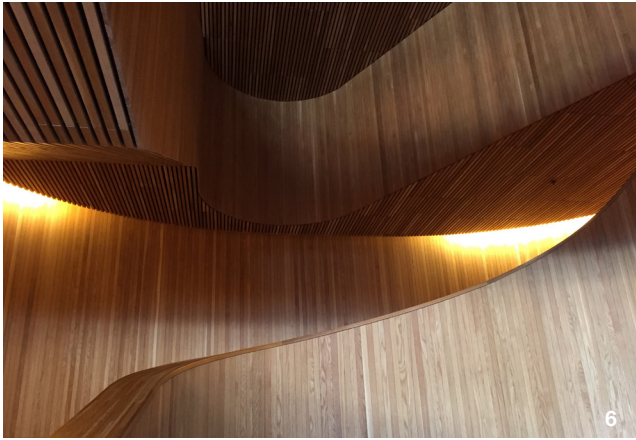
Det er kun en hovedtrapp som leder til de forskjellige salene. Det gjør at publikum møtes både på veien inn og ut av forestilling og skaper en følelse av

felleskap. Denne fellesopplevelsen oppstår allerede ved broen på utsiden og den skal fortsette til man er over broen og på vei hjem igjen.

Taket i foajeen er en perforert duk hvilket gjør at det store rommet med harde overflater likevel har en rolig atmosfære. Bygget står på flere hundre peler som er boret langt ned i havbunnen.

I foajeen kan det holdes private selskap og det er ofte små konserter rundt om kring i bygget, ikke bare i salene.

Slisser i fasaden åpner opp utsikten mot havet. På vinduene er det små firkanter som fungerer som solskjerming, men de har også en annen funksjon. De er solcellepaneler som gir strøm til bygget.

Planen ved å legge et så viktig bygg så avseses var å bruke bygget som en drivende kraft i byplanleggingen og å oppgradere hele byen. Dette var vellykket om man ser på det i dag. Barcode, det Deichmanske bibliotek og Lamda som alle har kommet i nærheten eller er under planlegging understreker den viktige rollen operaen har hatt for byutviklingen.

Hovedsalen er kledd i røkt amoniakkdampet eik. Scenen er 16x16meter hvor hvert kvadrat på scenen kan løftes eller senkes med heisene som er under. Orkestergraven kan også heves og senkes, noe som gjør at scenen kan bli enda større. Salen er hesteskoformet, inspirert av det gresk-/romerske teater. Forskjellen på en konsertsal og en operasal er at alle må se i operaen, derfor er det ingen skoeskeform i operaen.

Scenetårnet over scenen er viktig for fleksibiliteten av de forskjellige stykkene. Scenetårnet er 28 meter høyt og scenemaskineriet ligger 20 meter under scenen (på havgrunn nivå). Det er viktig at lyden ikke forsvinner opp i scenetårnet, og dette er forhindret ved at det henger reflektorer over i en bro over scenen. Gulvet på ballett-scenen må være mykere en konsert- og teatergulv, da de bruker svikten i gulvet til balletten. Dette gulvet henger oppunder riggen og senkes ned når det trengs, det samme gjelder dansematter.

Balkongene i hovedsalen er cognacglassformet. I den buede formen foran på balkongene er teknikkføringene lagt, under setene blir luften skiftet ut. Gulvet på balkongene er utformet som resonanskasser, noe som forsterker vibrasjonen i rommet.

Akustikken i hovedsalen er nøye testet ut med over 50 modeller av rommet i 1:10. Rommet ble testet med laserstråler, siden laser og lyd sprer seg på samme måte. Store rom kan gjøre at akustikken blir vanskelig å styre, dette er noe som kan være vanskelig i forhold til forskrifter om hvor mye luft det skal være per tilskuer. Siden det skal være ni kubikkmeter luft per person er salen bygd opp slik at det er et stort tomrom over salen. For å ikke ødelegge akustikken henger det en lampe som også fungerer som en absorbent i denne åpningen og stenger rommet. Denne ringen/lampen er en del av takkonstruksjonen og er med på å holde det store spennet over salen. I forhold til akustikken i salen er det best å sitte øverst på bakerste rad.

Etterklangstiden skal være på to sekunder i hovedsalen, og lyden skal nå deg umiddelbart. Lyden skal være overalt rundt tilskueren uten å bli uklar. Alle stolene i salen er designet slik at det ikke har noe å si akustisk sett om det blir spilt for tom eller full sal. Stolene absorberer like mye lyd som et menneske gjør sittende. Det er mulig å lage kortere etterklangstid ved å dra for alle fløyelsteppene foran veggene i bakkant av tilskuerne.

Den andre scenen er en stor blackbox som brukes til konserter og teater. Det er mulig å trekke sammen atriumet og scenen, for å konfigurere rommet på nye måte. Stolryggene i flerbrukssalen er utformet som en gitarkasse, noe som gir rommet ekstra klang. Veggene på tre sider er flyttbare/sammenleggbare og er utformet som paneler med forskjellig etterklangstid på hver side. Disse kan roteres 180 grader. Til tross for at alt i salen kan flyttes og endres på gjøres det sjeldent, da det er en tidkrevende jobb.

Mellom foajeen og salene er det en korridor som kalles Operagata, denne er en buffer mellom saler og fabrikken.

Den tredje delen av bygget er fabrikken. Dette er ryggen av bygget hvor all administrasjon, øvingslokaler og verksteder befinner seg. Materialene i fabrikken er betydeligere billigere, da det er lagt opp til at det kan forekomme endringer i bruken alt ettersom hvilke rom som trengs. Fabrikkens sirkulasjon er mer korridor-liknende og sirkulerer seg rundt et gårdsrom. Dette rommet gjør at det kommer lys og luft inn fra begge sider av korridoren. Fasaden i gårdsrommet er vevmønster-trykket aluminiumsplater designet av Løvås og Bagle.

Alle veggene inn mot øvingslokalene for instrumenter og sang er veldig tykke. Det kommer av at

rommet er en boks-i-boks, noe som gjør at det er fullstendig lydtett. Det ene øvingslokalet er like stort som hovedsalen, dette gjør at de kan bytte på forestillinger annenhver dag uten at det gjør noe for artistene/skuespillerene. Korprøvesalen har også et atrium. Disse rommene ligger i midten av bygget. Dansesalene er ikke boks-i-boks, men er også relativt lydtette. Salene her er utstyrt med mykere gulv og ligger lags ytterfasaden. De danser med en fantastisk havutsikt og masse dagslys.

Verkstedene ligger en halv etasje under bakken og har vinduer/dagslys inn hele dagen. Det er mye aktivitet i verkstedene og dette ønsket arkitektene å fremheve – bygget skulle være levende og gjenspeile det som skjer på scenen.

PLUSS

- + Flerbrukssal=blackbox
- + Kun én hovedtrapp for publikum til alle salene
- + Lydstudio
- + 16x16m scene
- + Lampe er også takkonstruksjon
- + Stolene absorberer like mye lyd som en person
- + Øvingslokalene har fin utsikt
- + Roterbare akustikkpaneler
- + Oversiktlige ganger for de ansatte, med atrium i midten. Lett å orientere seg.
- + Gode arbeidsforhold. Mye dagslys over alt.
- + Innbydende offentlig uterom, og godt tilbud til nær miljøet - taket

MINUS

- Cafe er ikke integrert, ukoselig
- Litt for høy terskel for å gå inn i bygget, pga den ukoselige cafeen.
- Billettluke – køsystem
- For få toaletter ved salene
- Dårlig materialvalg utendørs i forhold til vedlikehold. Sprekker fort og må vaskes ofte.

Husk:

_Solcellepaneler kan integreres i fasaden

_Atrium i korprøvesalen

_ Viktig med et offentlig byrom til befolkningen. Føler eierskap til bygget når de kan gå på det.

TRØNDELAG TEATER, TRONDHEIM

Omvisning med Geir Schønberg, 14.01.2016

Trøndelag teater er bygget i 1937, og hadde på den tid en teatersal hvor scenegulvet var tiltet fremover, derav "de skrå bredder". Salen har plass til 320 besøkende. Dagens teater har bevart den gamle salen og restaurert den. I 2010 ble det bygget en ny hovedsal. Salen er en stor blackbox med et sammenskyvbart atrium som kan ha sitteplasser til 524 besøkende. Scenen er betydelig større enn den i gamle salen og har alle tekniske funksjoner en ny scene behøver. Under gamlescenen er det en gammel heis der skuespillerne skal komme opp fra gulvet. Fra gammelt av var den manuelt styrt, men er blitt oppgradert til å bli maskindrevet.

Byggets foaje er et åpent toetasjes rom med en bar i midten. Lenger mot Prinsens gate er det en liten billettluke med bar og teatercafeen bak. Cafeen kan ha 100 besøkende og blir ofte leid bort til selskaper

og intimkonserter eller barneteater. Veggen mot salene i foajeen er dekket med kunst. Noen av mursteinene er metallbelagt og et stort veggmaleri dekker veggen bak galleriet. Dette gir foajeen et moderne uttrykk. Teateret har verksteder slik at de kan produsere alle kulisser selv. Her er det alt fra snekkerverksted til smie, kostymeavdeling og malere. Maleravdelingen var den vi ble mest fascinert av. Den består av et stort rom på størrelse med den store scenen. Ved umiddelbar nærhet ligger det en del ekstra rom og lagringsplass slik at det er lett å komme til maling eller se på modellene av scenografien.

Dørene mellom alle verkstedene og scenen går helt opp til taket, slik at store kulisser kan lages og fraktes. I gangen bak scenen stod det masse kulisser og rot, noe som ofte skjer ofte mellom frakt og lagring.

PLAN- OG BYGNINGSETATEN

Møte med Rolf Rolid 26.01.2016

Først utformet Plan og bygningsetaten (PBE) fjordbyplanen som ble vedtatt av bystyret i 2008. Denne planen omhandlet havnepromenaden og overordnede grep for fjordbyen, blant annet om fjordbytrikk, bærekraft, grønn by osv. I tillegg omhandlet den hvilke tiltak som må gjøres på Filipstad, Vippetangen og Alna. Planen satte opp overordnede retningslinjer som var utgangspunktet for reguleringsplanene som bystyret i ettertid etterlyste fra PBE.

Etter at PBE hadde fått i oppdrag å utforme en områderegulering av Filipstad (2012) ble det varslet til høring slik at alle og enhver kunne komme med innspill. PBEs første utkast ble fremmet, men Oslo havn som er grunneiere var imot dette forslaget. De prøvde å samarbeide om et nytt forslag, men kom ikke til enighet. Det resulterte i at de hver for seg utarbeidet nye alternativer. De utarbeidet to forslag hver, men endte opp med ett hver med en masse utredninger som ble sendt inn til politisk høring i bystyret 2013.

Plansmien var derimot et innspill fra lokalbefolkningen, men manglet nok utredninger og var ikke med på hele prosessen. Forslaget blir derfor ikke regnet som et alternativ. Men dersom politikerene bestemmer seg for at det kan være reelt, må PBE utrede hele planen, for det er deres ansvar å gjøre det for alle aktuelle forslag.

Når det gjelder områderegulering er det et kommunalt verktøy, der kommunen må ha styring

over det overordnede. Når det er satt, kommer private aktører og utformer detaljene, men plan og bygningsetatens hoved intensjon er å skape gode offentlige byområder og allmenninger.

Hovedforskjellene mellom PBE og Oslo havn sitt forlag er om det skal være kort eller lang tunnel, plass til to eller et cruiseskip ved fergeterminalen og høyden på byggene. Oslo havn har en høyere utnyttelse av området enn PBE.

Saken har ligget hos byrådet siden juni 2013, og det er et håp om at vedtaket skal fattes i løpet av 2016. Men dette er veldig usikkert. Grunnen til at saken har ligget så lenge er uenigheter med Oslo Havn, diskusjoner rundt E18 og med veivesenet, samt protester fra riksantikvaren ang høyhusproblematikken. Spesielt høyden på hotellet som Oslo havn vil ha på 33 etasjer. Ved et slikt vedtak må man ta høyde for innsigelser fra statlige myndighet, så derfor tar det lang tid!

I forhold til høyhus er PBE litt imot bygg over 12 etasjer. De mener det kan være ok hvis et slikt bygg står alene eller rundt feks kollektive knutepunktet mtp fortetting, men ellers mener de at så høye bygg ødelegger landskapsområdet på Filipstad og ikke minst silhuetten til bydelen. I tillegg mener de at slike bygg kan ha en negativ fjernvirkning. For eksempel vindtunneler, lange skygger, og innvirkning på andre lokalklimatiske forhold som kan være uheldig for de offentlige parkene (spesielt rundt det høye hotellet) og områdene rundt.

Filipstad er delt opp i fire områder: Hans Jægers kvartal, Hjortnes, Midtområdet og nordområdet. De førstnevnte er mest sannsynlig at vil bygges først og er uavhengige av utviklingen av E18. Nordområdet er derimot litt mer problematisk siden det i dag er et oppholdssted for togene om natten, og det er enda ikke kommet et nytt alternativ til hvor dette kan flyttes. Oslo Havn tviholder på denne plassen siden det helt klart vil fortsette å være behov for tog fremover og kanskje også enda mer siden miljø og bilfritt Oslo er så i vinden om dagen.

Kommunen og PBE har som sagt bare ansvar for områdereguleringen, men private aktører kjøper områder som de detaljprosjekterer og bygger ut. Bortsett fra den sosiale delen av infrastrukturen som inneholder skoler, barnehager, sykehus osv.

PBEs oppgave er også å skape gode byrom, plasser og allmenninger slikt som havnepromenaden. Disse utgiftene får de dekket ved at de private aktørene betaler for tomtene de bygger ut på. De må spytte ut 4000kr/m² som går til Oslo kommunes fond, som igjen går til ovennevnte tiltak.

Kulturelle bygg har en tendens til å offentliggjøre fjordbyen og promenaden. De bidrar til at "alle" føler seg velkomne, og skaper et attraktivt tilbud til innbyggerne.

Samtidig fører det til at andre områder blir tomme for kultur, hvilket igjen er litt uheldig. For eksempel Munch-museet som blir flyttet fra Tøyen til Sørenga, Astrup Fernley- museet fra Kvadraturen til Tjuvholmen, Deichmanske bibliotek fra regjeringskvartalet til Bjørvika osv.

Aksene som går gjennom planene er helt bevisst og har en historisk betydning. Blant annet "slottsaksen".

Sjekk stedsanalysene!

Et konserthus på Filipstad vil være et godt tilskudd til fjordbyen. Men det må passe inn i planene og ikke slippes fri for tidlig. Det kan være uheldig for den videre utviklingen av området.

Bjørvika utviklet og bygget ut området på 10 år etter at planforslaget ble vedtatt.

Sjekk brosjyren "kjenn din by" for historisk kailinje og dagens. Peler må til for å bygge på Filipstad!

Det er aktuelt med lokalfergeholdeplass på Filipstad. PBE mener at kollektivtransport på vannet vil være effektivt, så et båtnettverk er løsningen. Ruter jobber med å utvikle en fjordtrikk, men den kommer mest sannsynlig ikke før det har kommet boliger på Filipstad siden trikk er det dyreste kollektivsystemet som bygges ut.

Plasseringen av fergeterminalene er noe PBE tidligere har diskutert. De vil gjerne ha samlet både Stena Line og Color Line, og få dem flyttet ut av sentrum og heller bort mot containerhavnen på østsiden. Dette for å gjøre havnefronten tilgjengelig langs med hele promenaden, men også med tanke på terror. Et terminalområde må skjermes med høy sikkerhet, og da er deg like greit å ha alt samlet på ett sted. Bystyret ba PBE om å la den saken ligge og at terminalene skal bli værende der de er i dag.

Fjordbykontorets leder sitt navn og nummer. Han heter Stein Kolstø og kan nås på 982 66378, e-post: Stein.kolsto@pbe.oslo.kommune.no

KILDEN, KRISTIANSAND

Omvisning med Terje Eide 27.01.2016

Kilden har 250 fast ansatte, hvorav 70 er musikere. Alle ansatte er fast ansatt, hvilket vil si at de ikke er leid i forbindelse med feks vaskefirmaer, vakthold og vaktmestere (rørleggere, elektrikere etc.), men at de til en hver tid jobber på bygget. Det er rundt 60 forskjellige yrkesgrupper på huset. Konserthuset besøkes av rundt 16 500 per år. 80% er statlig eid; Kristiansand Kommune, Aust- og Vest-Agder fylkeskommune.

Adkomsten til bygget skjer i nord, hvor man møter bygget fra en kortsidde. Man ser derfor ikke så mye av bølgeveggen. Det er litt uheldig, men det et ønske om å flytte containerhavnen slik at det kan komme en gangbro over vika og rett mot bølgen. Slik det er nå ligger Kilden litt i utkanten av byen, men i fremtiden vil Odderøya bli en slags kulturøy med kunstmuseet, sjøfartsmuseet, kulturskolen og bolig og næring (kanalbyen.no). Når dette er ferdig utbygd vil Kilden ligge mye mer sentralt, og det vil være flere som går forbi på dagsbasis. Det er som i Oslo planlagt en strandpromenade forbi Kilden. I dag er det kun cruise-turistene som går forbi og de legger ikke igjen penger, de tar kun bilder og bruker wifi-nettverket.

Bygget har en markant foaje som strekker seg langs havnefronten og åpner seg ut mot havet. Taket i foajéen er en eikekledd diagonal bølge som strekker seg fra gulvet og opp og ut gjennom den ikke-bærende glassfasaden. Den bølgede veggen skulle være et symbol på en skjørtekant, noe sørlendingene syntes ble for sterkt og omdøpte den til "bølgeveggen". Eikepanelet er spesialfrest med

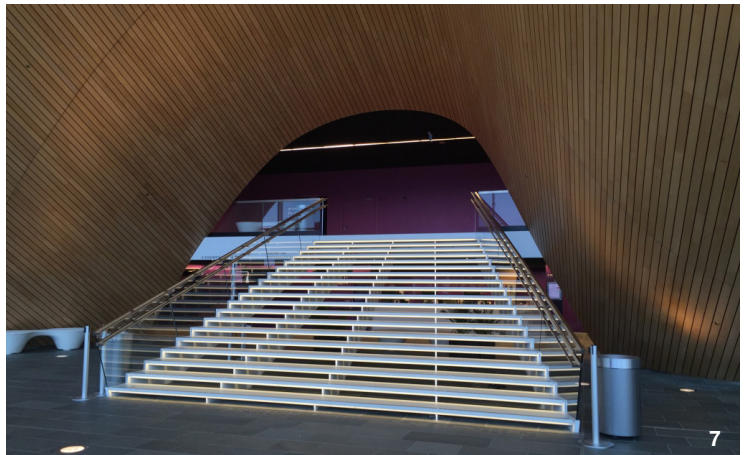

nummer til hver enkel vridning i veggen. Lektene bak panelet er CNC-frest, og veggen ble bygget i moduler. Det er ingen spiker eller skruer synlig på veggen, kun tre plugger som er limet over skruene. Veggen er laget i eik, grunnet stedets historie med eik. Eiken blir lakkert hvert femte år, både innvendig og utvendig. Innvendig blir den brannbehandlet med en spesiallakk. Ellers er det brukt mest mulig naturmaterialer i foajeen. Gulvet er i stein og all inventar er holdt hvit for å fremheve byggets materialer.

I den ene enden av foajeen er restauranten bortgjemt. Den opprinnelige planen var at den skulle være på taket av bygget, men de ansatte mente at den ikke trengte å være bortgjemt. Siden denne avgjørelsen ble tatt sent i prosessen, ble dagens restaurant ikke like godt integrert i foajeen som den kunne ha vært. I den andre enden av foajeen finner vi en liten scene som brukes mye til barneteater og små intimkonserter.

Publikumsgarderobene er snittet ut i bølgeveggen og lakkert i blå-/grønntoner. Solskjerming og ventilasjon var to ting man ikke ville se i foajeen. Normalt ville man hatt friskluftutblåsning i bølgeveggen, men arkitektene var bestemte på at denne veggen skulle holdes fri for teknikk. Friskluft innblåsningen er derfor lagt i gulvet foran vinduet sammen med solskjermingen. Det ble også fortalt at friskluftinntaket til ventilasjonen lå på taket i sørøst. Da inntaket er 1,2 meter i diameter med kun en netting foran, skaper det trøbbel om vinteren, da det snør rett inn. Dette er noe vi må ha i bakhodet i designprosessen. Nordvest er i dette tilfellet den beste plasseringen.

Fra foajeen og inn under skjørtet/gjennom bølgeveggen er det en stor visuell endring. Fra rolige og store overflater i foajeen til lyse rom i sterke farger. Dette skal illustrere overgangen fra den reelle verden og inn i fantasiens verden som teater og musikk er. Trappen i midten av foajeen fører til alle salene har en samlende atmosfære. Billettukene finner man under trappen.

3. Inngang til garderober og wc 4. Garderobes 5. Overgang mellom foaje og saler 6. Utsikt fra hovedtrapp 7. Hovedtrapp

Det er flere ting som ble sløffet eller gjort dårligere/mindre på grunn av kostnader under byggeprosessen, som igjen har blitt endret i ettertid. For å få ned kostnadene på bygget ble verkstedene (smie, snekker etc.) lagt til et eget bygg på baksiden. Dette gjorde at det ikke ble en del av det opprinnelige budsjettet, og bygget ble derfor "billigere". Denne løsningen er overhodet ikke optimal siden det oppstår en del problemer med transport av kulisser etc mellom byggene. Panikkdørene har blitt skiftet ut, da de var for små og kilte seg fast ved stort press. I tillegg har det blitt bygget på en etasje på taket, med tre øvingssaler og møtelokaler. Her er det utsikt 360 grader. Den ene øvingssalen er like stor som scenen i hovedsalen.

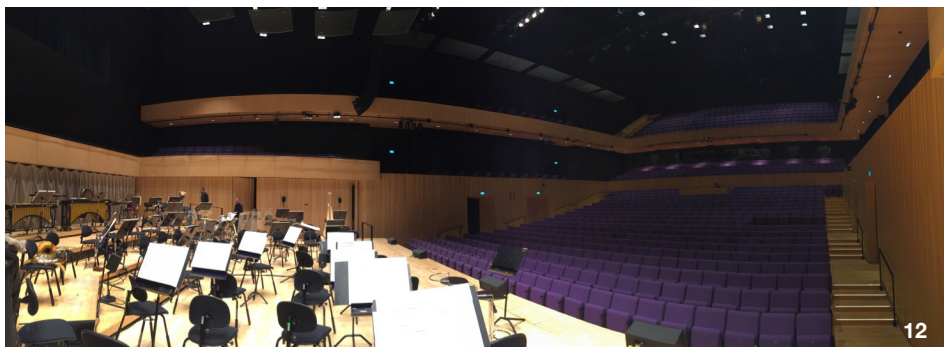
En annen ting man burde tenke på er vindfang ved foajeen. Det holder ikke med små rondeller med

en dør på utsiden. Det er viktig å tenke på at det er mange som skal sluses ut på samme tid etter en forestilling.

Det er populært å ha kongresser, konferanser og seminarer i konsertsalen, så på dagtid brukes bygget nesten som en kulturvirksomhet. De leier også ut salene til turnerende artister.

Dersom alle salene er fulle kan bygget huse 3088 besøkende pluss ansatte. Det er totalt 113 toaletter.

I konsertsalen er det 1185 sitteplasser. Alle sitteplassene kan skyves inn under balkongene og brukes som ståplasser til konserter, banketter, utstillinger etc. Ved orkestergraven og bak til 10. rad kan setene heves/senkes for å lage en større scene eller grav. Mer optimalt hadde det vært å skyve de

11. Justerbare reflektorer over scenen 12. Konsertsalen sett fra scenen. 13. Konsertsalen sett fra publikum

10 første radene under scenen isteden, og dermed spart lagringsplass når de ikke brukes. Ventilasjonen blåses ut under hvert sete. Alle veggene er i lønn. Arkitektene hadde tegnet at dørene fra scenen til sidescenen skulle åpnes mot bakscenen, men da kunne publikum se rett inn til sidescenen. Dette ble endret like før bygget var ferdigstilt. (Se bilde 9) Alle dører rundt scenen må være terskelfrie, spesielt inn til flygelgarasjen. Fra publikumsområdet før alle salene er det en lydsluse som er dekket med svart vegg-til-veggteppe. Teppet er brannimpregnert.

Bak scenen må det være mange forskjellige rom. Rommene som ligger nærmest scenen i Kilden er sidescenene, montasjehall til kulisser etc, oppholdsrom til artister før, under og etter forestillingene. Vareleveringen skjer bak disse rommene med tilgang til en stor heis. Salene ligger på rekke og rad, og hver av dem er separert med en korridor, dette på grunn av lydsmitte. Det har også en praktisk funksjon, alle tekniske sjakter, trapper og heis er plassert i disse korridorene, som blir kalt

støtte 1,2,3 og 4. Sjaktene i de forskjellige støttene er så store at man kan gå inn i dem og stå på et podie og jobbe. Det er en vanlig dør inn til sjakten som er ca 2x3 meter. Teknisk sett er dette den smarteste løsningen i bygget.

Multisalen har plass til 240 besøkende og brukes til mindre konserter (senkveld ble sendt fra denne salen). Salen er utformet som en stor blackbox og den skal være så god at orkesteret skal kunne øve her dersom hovedscenen er opptatt. Over hele lokalet er det et tension-grid med punkt-trekk, lyskastere og høyttalere. Forskjellen på et normalt grid og ett tension-grid er at det er et metallnett over hele taket som teknikerne kan gå på. Det er ikke bare broer som i andre saler. I denne salen er også alt veldig fleksibelt, både gulv og scene kan endres drastisk.

I Kilden er det kun én stor montasjehall som kan brukes av alle scenene, dette er noe upraktisk, da scenene ofte rigges/brukes samtidig.

16

I teatersalen er det et 20 meter høyt scenetårn hvor det er 44 trekk til lys, lyd og kulisser. Under scenen er det en full kjeller med løftebukker og heiser. Bak teatersalen er det et lydstudio.

I den sørlige delen i 3. – 5. etasje ligger kantinen, administrasjon, små øvingsrom, notearkivar, notelager og kostymeavdelingen. Kantinen var planlagt for liten, noe som gjorde at det ble slått ned en vegg hvor det opprinnelig var planlagt to møterom for å få større plass. Men kantinen er fortsatt ikke stor nok. Administrasjonen sitter i et kontorlandskap med møterom og enkelte cellekontorer inn mot salene. Dette gjør at det kommer mest mulig dagslys inn til hver enkelt ansatt. I kostymeavdelingen jobber det 6,7 skreddere. De har relativt god plass å jobbe på. Alle har hver sin u-formede heve/senke-pult. Det de mangler er et lager til å oppbevare kostymene de holder på med over lengre tid. 7 prosent av de ansatte på Kilden jobber for teateret.

I nord/øst i 2. og 3. etasje er det flere øvingslokaler,

17

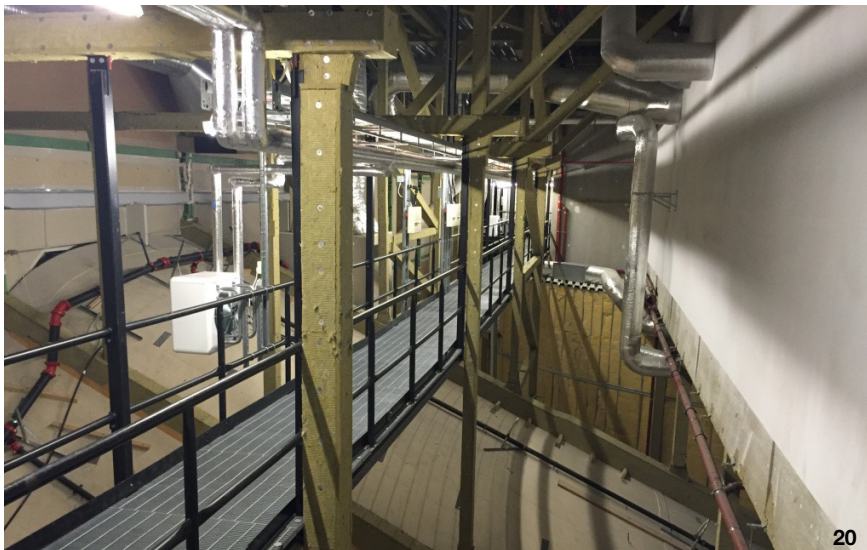

18

sminke og garderober. Her er det store vinduer og god plass. Fra støttefunksjonen er korridoren delt i to i midten. De prøver å dele det opp slik at teater og konsertfolk er på hver sin side. Noen garderober er til små grupper på opptil seks stykker mens andre er som små hotellrom hvor sengen er byttet ut med for eksempel piano. Det kunne vært litt mer garderobeplass og ikke minst lagerplass. I alle øvingslokalene er veggene skrå, det er mange forskjellige størrelser på øvingslokalene. Dette avhenger av størrelsen på instrumentene og om det er grupper eller solister.

På loftet er ventilasjonsanlegget hvor det er 13 forskjellige systemer. Det er mange forskjellige rom som har forskjellige behov i ett slikt bygg, derav mye ventilasjon. Selve ventilasjonsrommet er 54m².

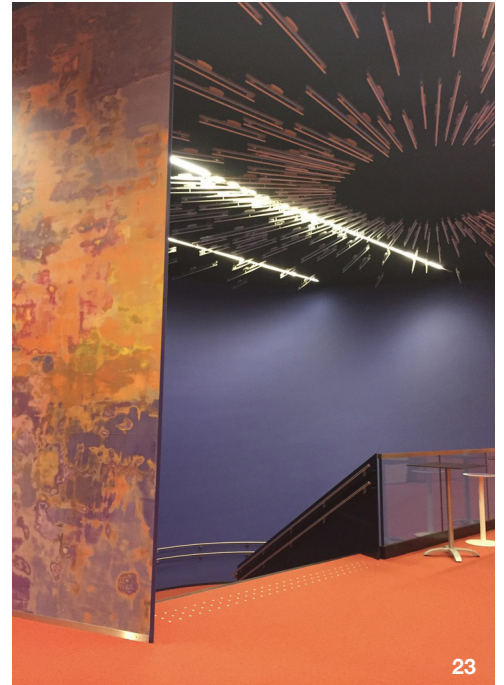
Bak bølgeveggen er det kun en stålkonstruksjon med fire stag som holder hele veggen oppe. Stagene er festet i de massive 25cm tykke betongveggene inn til konsert- og teatersalen. Det er

mye plass som går til spille siden det ikke er lov til å bruke dette rommet til noe. Konstruksjonen er kledd med brannisolasjon, bare fordi det var billigere der og da. Skal man se på det store bildet hadde det vært billigere å malt de med brannlakk isteden. Isolasjonen er et flikkverk som støver mye.

Den nye etasjen i 5. var først tenkt til restaurant, så kontorer, men til slutt fant de ut at det var viktigst med store øvingslokaler (på størrelse med hovedsalene) og møterom. Taket rundt kunne vært brukt til terrasse om det ikke hadde vært så lave kanter.

PLUSS

- + Foajeen
- + Overgang foajé til konsertområde
- + Nok toaletter
- + Lydsluse før sal
- + Alt er terskelfritt
- + Store sjakter
- + God sirkulasjon
- + Tension-grid i blackbox
- + Ingen cellekontor = mye dagslys
- + Ganger med støttefunksjoner mellom salene
- + Lyst trapperom i den sørlige delen av bygget
- + Fin og diskret plassering av billettluken. Under hovedtrappen.

Husk:

- _ Plassering av innsug ventilasjon
- _ Oppholdsrom til artister
- _ Gjøre fasaden høyere – takterrasse

MINUS

- Bortgjemt restaurant og bar
- Møter bygget på kortsiden, har kun én fremside
- For lite vindfang i foajé
- For liten inngang
- For små brannrør
- Ingen kostymelager
- Bortkastes areal i tomrommet bak bølgeveggen
- Vinduene i det sørlige trapperommet er ikke tilpasset trappene.
- Verkstedet er et eget bygg – lite praktisk
- Ingen oppdeling av brannsoner i graderobedelen
- For liten kantine til de ansatte

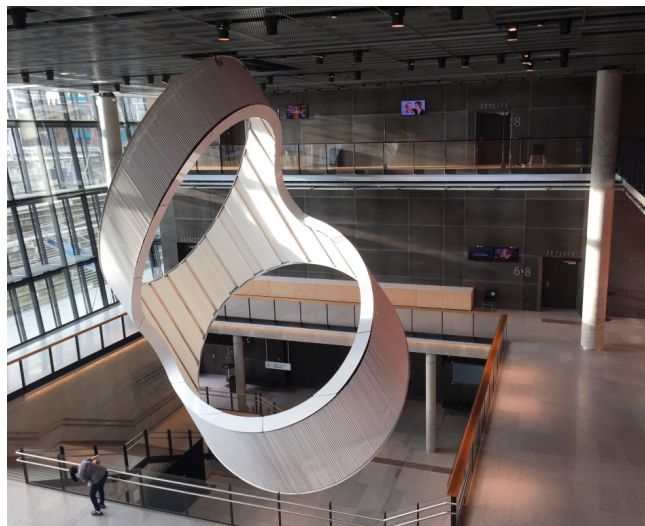
STAVANGER KONSERTHUS

Omvisning med Per-Harald Nilsson, 28.01.2016

Stavanger konserthus er et privat AS, og får ingen støtte fra staten. Staten finansierte bygget til 1,25 milliarder og kommunen har støttet med 600 millioner. I tillegg samlet de inn 180 millioner selv, noe som er den største private innsamlingen i Norge. Stavanger konserthus er avhengig av å kunne leie ut salene og møterom til næringslivet etc. Til sammen får de inn 90 millioner i året, 80 mill. i billettinntekter (255 000 besøkende per år) og utleie, og 10mill. i spons fra næringsdrivende. Stavanger symfoniorkester har livstidskontrakt i konserthuset.

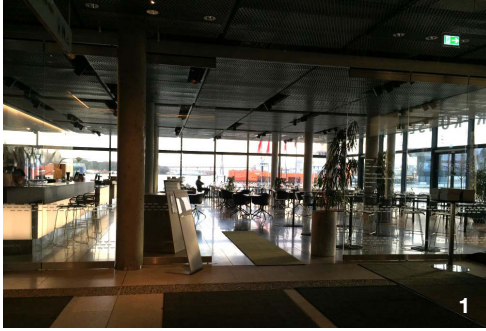
Bygget har to saler. En akustisk sal som SSO øver fire timer i hver dag og har konserter rundt to ganger i uken. Den andre er en gigantisk blackbox som er flerbrukssalen. Der er det alt fra konserter og teater til tv-produksjoner. Det er en felles foaje for begge salene, dette fører publikum sammen i pausene. Materialiteten i foajeen og publikumsområdene ville arkitektene at skulle være ekte. Tre, betong og granitt gir bygget et eksklusivt uttrykk.

Selve inngangspartiet er litt anonymt, med tre doble metallører som fører inn til et vindfang før man kommer inn i selve foajeen med restaurant på den ene siden og ett åpent område med billettsalg og en liten shop på andre siden. Det er relativt lavt under taket når man kommer inn og det lave taket fører tilskuerne videre til garderobene. Garderoben er nummerert etter setenummer i den akustiske salen, men det mangler garderobe til flerbrukssalen. Dette er løst med garderobestativer langs gangen bak billettsalget. Mellom billettsalget og "shoppen" er det

en tre etasjer høy foaje som fører tilskueren opp til det felles for-området som åpner seg opp mot havet. I dette området er det en bar og over den igjen er det en mesanin hvor inngangen til balkongene i salene og en liten samlingszone er. På mesaninen holdes det barnekonserter hver lørdag.

Fra mesaninen er også inngangen til VIP-loungen som leies ut til konferanser, kurs etc. Dette rommet er nesten alltid opptatt. Siden dette er en viktig inntektskilde for at budsjettet skal gå opp, hadde det vært fordelaktig om bygget hadde hatt flere slike rom eller mindre saler til dette formålet. Det er viktig å tilrettelegge for events i næringslivet. I loungen er det tilgang til et kjøkken dersom rommet brukes til mottakelser eller banketter.

1

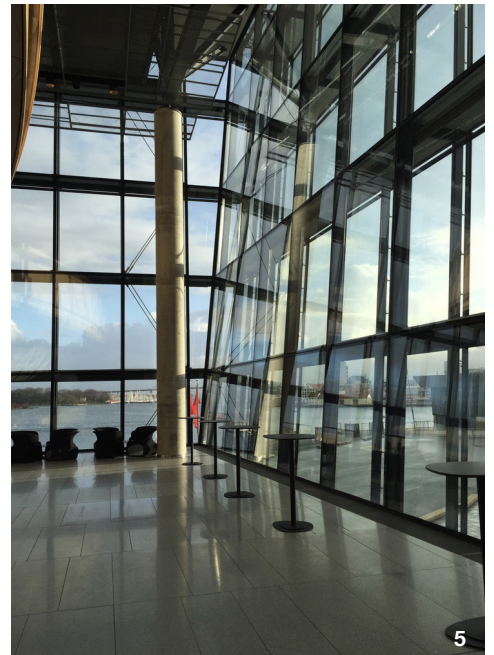
2

3

4

5

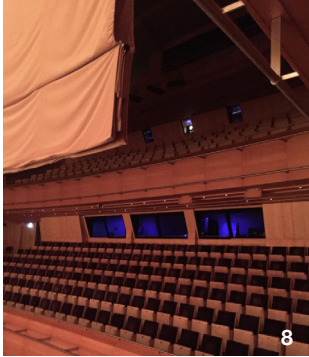

I den akustiske salen er det heve/senke/tilte reflektorer over scenen for at musikerne skal høre hverandre. Disse kan senkes med seks meter. Det var også planlagt dette over hele salen, noe som ble for dyrt. Isteden ble det montert et øvelseteppe midt i salen som trekkes ned når orkesteret øver. Dette for at de skal få samme følelse som om at salen er full.

Det er tre balkonger i den akustiske salen, bakerst på hver balkong er det kontrollrom for lys, lyd og sceneteknikk. Selv om det er planlagt at lyden skal styres fra ett av kontrollrommene, brukes det sjelden. Lydteknikerne vil alltid være i salen og høre det samme som publikum gjør. Det spesielle med balkongene i denne salen er at de ikke er inntil salens vegger, men har en avstand på nesten to meter. Dette er gjort for at de som sitter på sidebalkongene skal føle at de er en del av salen og opplevelsen, og

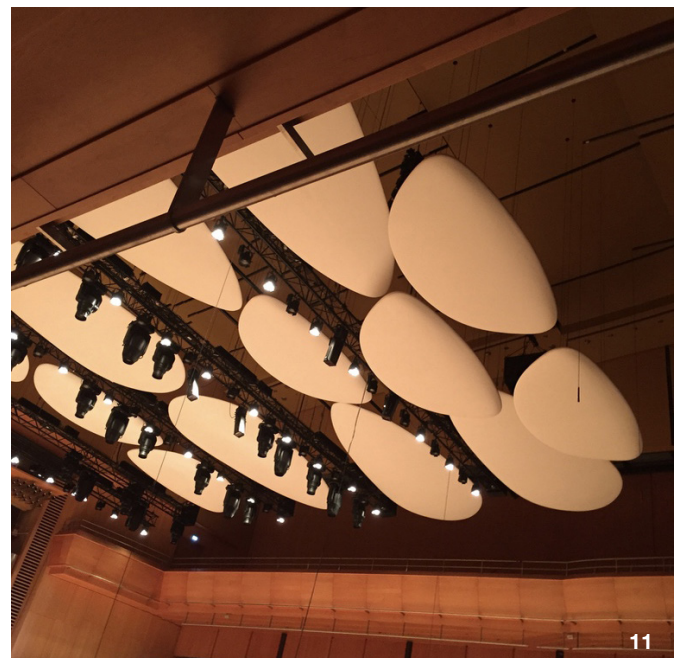
ikke bortgjemt. I tillegg markerer det hvor trappen/inn- og utgang til foajeen er. Mellomrommet har også en spesiell effekt på akustikken, da lyden blir "slått" frem og tilbake. Over mellomrommene er det takvinduer som skulle slippe inn dagslys og lyse opp veggene. Disse ble fort lukket igjen etter åpningen av bygget da de ville ha full kontroll på lyset. Gardinene som kan justere etterklangstiden i rommet henger inne i ett skap og skyves ut på skinner ved behov. Bekledningen i salen er oljet lønn, bortsett fra taket som består av gipsplater malt i samme farge som lønnen. Det burde kanskje vært malt svart istedenfor å fremme resten av salen og skjule trekkene i taket.

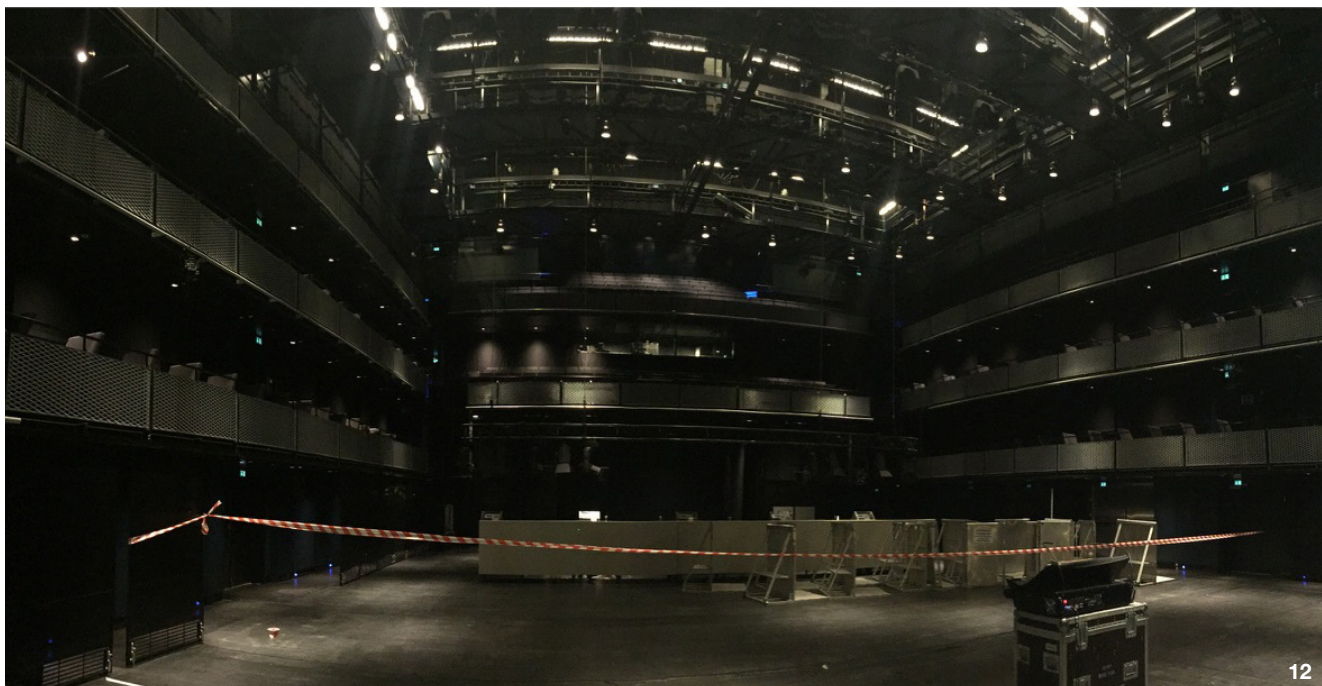
Salen har en maksimal diagonal lengde fra scenen og opp til øverste publikumer på 31 meter. Dette er den største lengden man kan ha uten at akustikken endrer seg for tilskueren.

Scenen har plass til over 100 musikanter av gangen. Den består av et atrium som kan senkes og heves. Modulene utgjør en halvsirkel som åpner seg opp mot publikum. Bak scenen er det en korbalkong. Dersom det ikke er noe kor i forestillingen kan setene brukes som sitteplasser for publikum. Bak korbalkongen er orgelet som går over tre etasjer. Orglet består av 4500 piper og over 60 000 håndlagde deler. Det er en åpning fra salen og til der organisten sitter, slik at publikum kan se alle bevegelsene han gjør. På hver side av orgelet er det luftinn-/uttak spesielt til de på scenen.

På venstre side av scenen er det et vindu inn til scenemesteren, han følger med på alt som skjer på scenen og har kontroll på alle inngangene samt kontakt med alle vaktene i salen.

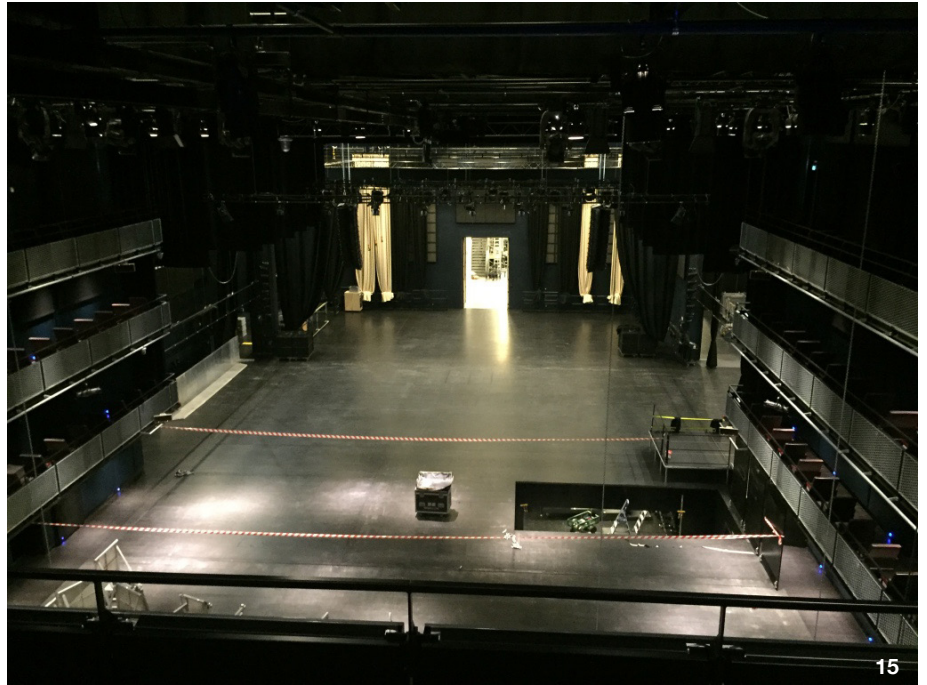
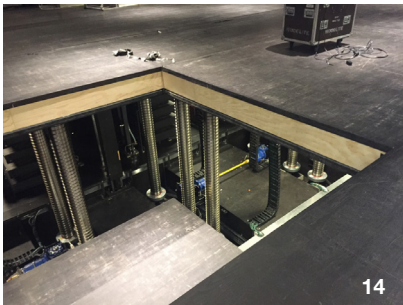
12

Flerbrukssalen er en stor blackbox med en 20 meter høy rigg midt på scenen. Bakscenen, som ofte brukes som scene på ståkonserter etc., har ikke en høy rigg. Den er cirka 10 meter høy, noe som kan være for lavt til enkelte forestillinger. Amfiet har plass til 850 sittende personer og 1900 stående når det er en bar i bakkant.

Scenen i flerbrukssalen kan heves og senkes med 1,6 meter. Dette gjøres med roterende søyler, noe som er mer presist enn heiser eller pumper. Dersom setene ikke skal brukes i en forestilling, kan de senkes og lagres under scenen. Denne senke/heveteknikken gjør også at man kan lage en orkestergrav eller teatersal om det er ønskelig. Det man da må tenke på er at når publikum eller orkesteret sitter lavere enn scenen, må det være en vegg foran bena deres. Om det ikke er det kan man

risikere å dette ned en etasje. En annen ting med en senket orkestergrav er at de ikke har noen direkte nødutgang, da de kun senkes halveis ned på døren til underscenen. Med tanke på universell utforming har flerbrukssalen en egen sammenleggbare scene til stå konsertene som monteres til hver konsert.

Veggen mellom foajeen og flerbrukssalen kan åpnes helt, og det samme kan glassveggen mellom foajeen og restauranten. Det betyr at om man ønsker, er det mulig å dekke ett superlangbord fra salen og gjennom foajeen som ender i restauranten. Det har ikke vært behov for det til nå, men muligheten er der.

13. Nødutgang fra orkestergrav 14. og 16. Heving og senking av scenen 15. Flerbrukssalen sett fra publikum

Vare-/scenelevering er et tema for seg selv som ikke er helt optimalt i konserthuset. Siden konserthuset ikke er selvproduserende, men alle som leier kommer med egne kulisser etc. er det viktig med en varelevering under tak. Her skal det være plass til to parkerte trailere, samtidig som en tredje trailer kan levere varer. Vareleveringen er en åpen løsning hvor forbigående kan gå inn. Dette kan være problematisk med tanke på tyveri for eksempel. Driften ønsket å sette to porter ved innkjøringen, men det gikk ikke mtp nødutganger.

En annen ting som burde vært tenkt på er at korridoren mellom de to salene i hovedsak burde vært for transport av kulisser, instrumenter og sirkulasjon. Her kommer også vareleveringen til kjøkkenet, som er på andre siden av bygget. Det ligger riktig nok i enden av korridoren som ender

i vareleveringen, men man må kjøre med varene gjennom en del av foajeen/publikumssonene. Det hadde vært mer logistikkvennlig om scene- og kjøkkenlevering hadde vært separert.

At kjøkkenet ligger så prominent til har både fordeler og ulemper. Kjøkkenet har en av de fineste utsiktene med utsikt mot havet, og aktiviteten på kjøkkenet gir liv til bygget for de forbigående. Den attraktive beliggenheten i bygget er grunnen til at vareleveringen ikke er her. En annen ting som er negativt med kjøkkenets plassering er at den ikke tillater noe lagringsplass til service etc. I og med at de kan dekke til 1500 personer trengs det mye lagring. Slik det er nå står det mye servise og kjøkkenutstyr lagret i ganger og i flere etasjer i nærheten av vareheisen.

I det man beveger seg fra publikumsområdene til driftsområdet er det store forskjeller på materialiseringen. Det går fra luksusmaterialer til helt normale praktiske materialer.

Det karakteristiske for administrasjonsdelen er atriumet med kantine i bunn. For oss i Norge er det en selvfølge at alle på bygget spiser sammen, men kantinen fikk en pris i England siden både artister, admin. har felles kantine. Med tanke på hvor mange som spiser her samtidig, er kantinen veldig liten. Den var planlagt å være enda mindre, men et tiltenkt greenroomet ble ofret for større kantine. Fra kantinen er det tilgang til sidescenen og et stort øvings-/oppvarmingsrom som kan deles i to med en lydtett skillevegg. Dette rommet er veldig populært og selv om det var tenk som oppvarming, brukes det også som øvingslokale for andre enn musikere. Rommet

har store vinduer med sikt ut til gata, noe som også gir bygget liv fra utsiden.

I atriumet er det en vertikal forbindelse opp til kontorer og videre øvingsrom. SSO har en etasje med kontorer i 3. etasje, og administrasjonen har en fløy i etasjen over. På andre siden av fløyen er det forskjellige øvingslokaler og noen større møterom som kan leies ut. I 2. etasje er artist-puben/samlingspunktet, hvor de ansatte ofte samles etter konserter og forestillinger. Dette rommet har en separat utgang.

PLUSS

- + Felles foaje/pauserom for alle saler
- + VIP-lounge – utleie
- + Mesanin til småkonserter
- + Øvelsesteppe i konsertsalen
- + Korbalkong bak scenen
- + Viktig at man ser organisten
- + Atriumet kan senkes i ulike moduler
- + Innsyn til kjøkken/øvings-saler skaper liv i bygget
- + Øvings-/oppvarmingssal nærme scenen
- + To saler; en ren konsertsal for akustisk musikk og en multisal

MINUS

- Inngangsparti er anonymt
- Ikke nok garderober
- Ingen oppdeling av brannsoner i graderobedelen
- Ikke nødvendig med dagslys i salene
- Fargen på taket i konsertsalen, burde vært mer kontrast
- Scene og varelevering til kjøkkenet på samme sted
- Åpen varelevering
- Lite lagerplass generelt
- For liten kantine til de ansatte
- Ikke påtenkt plassering til lydmann i salen.
- Ingen mindre saler

Husk:

- _ Rom til å leie ut
- _ Bruke mellomrom i salen for akustikken
- _ Den maksimale lengden fra scene til siste publikumer er 31 meter
- _ Dersom scenen heves må man tenke på at det ikke kan være et hullrom
- _ Bør være plass til tre trailere ved scenelevering
- _ Spennende med langbord fra flerbrukssalen til restauranten

OSLO KONSERTHUS

Omvisning med Kristin Sundt 29.01.2016

Oslo konserthus er det første bygget i Norge som er bygget for musikk. Bygget var først tenkt til å ligge mot Rådhusplassen, men etter et makeskifte ble konserthuset lagt inne i en "bakgård". Oslo konserthus er et eget AS og har ingen støtte fra staten, selv om alle aksjer er eid av Oslo kommune. Hovedleietaker er Oslo filharmoni som øver hver dag fra 10-14 om det ikke er andre større forestillinger på gang. Bygget er relativt kompakt, alle kontorer, kantine og saler er på to etasjer. I tillegg kommer foajeen og varelevering/sceneinngang.

Bygget er fra 1977 og alle materialene som ble brukt er fortsatt intakt. Det er ikke endret mye, noe som har med den eksklusive bruken av materialer. Italiensk granitt, mørk indonesisk regnskog og spesialdesignede møbler og lamper gir bygget et eksklusivt uttrykk. Spennende med dette bygget er at det ikke er noen forskjell på materialbruken i publikumssonene eller i driftsavdelingen. Dette kan ha noe å gjøre med at dagens kontorlokaler var tenkt som øvingsrom.

Byggets inngangsetasje ligger hevet over Munkedamsveien. Scene-/personalinngang ligger under konserthuset sammen med parkering og varelevering. Dette er et åpent plan hvor bygget står på søyler over parkeringsplassene.

Fra Ruslørkeveien blir publikum ført over en åpen plass (mot Vika terrasse) som kan brukes til sommerkonserter og inn i foajeen. Her er det kun billettsalg som har en funksjon, men det er ofte

utstillinger eller mottakelser i det åpne rommet. Dette trekker folk og gjør at de ofte får øynene opp for en kommende konsert. Fra foajeen har man inngang til garderoben, salene og galleriet over.

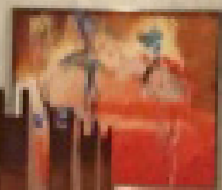
For å komme til salen må publikum først gå gjennom garderobene som ligger under salen. Garderobene kan deles opp i egne brannceller, der hver av dem følger trappens helning. Videre blir publikum ført opp igjen på et galleri før de kommer opp og inn foran i salen. Ved inngangen bak i salen er det en bar og tilgang til galleriet over foajeen. Her kan man lett orientere seg da de to markante trappekjernene er på hver side av minglesonen før salen.

Lillesalen er en middels stor blackbox hvor atriemet kan trekkes helt inn. Det er dermed mulighet for ståkonserter, middager og andre tilstelninger. Her er

C

B ▲ >

det plass til 266 personer og brukes veldig mye til kurs og konferanser på dagtid, da den ikke er altfor stor. Det konserthuset mangler et møterom til internt bruk og utleie.

Hovedsalen har en vifteform og et galleri. Lyd og lys teknikerne sitter ved bakre inngang før galleriet. For musikere som sitter på andre siden av sceneutgangen og skal forlate scenen under fremføringen er det en tunell som fører under scenen og opp backstage. Ellers er materialene i salen av høy kvalitet som i resten av bygget. Salen er noe mørkere enn konsertsalen i Stavanger konserthus.

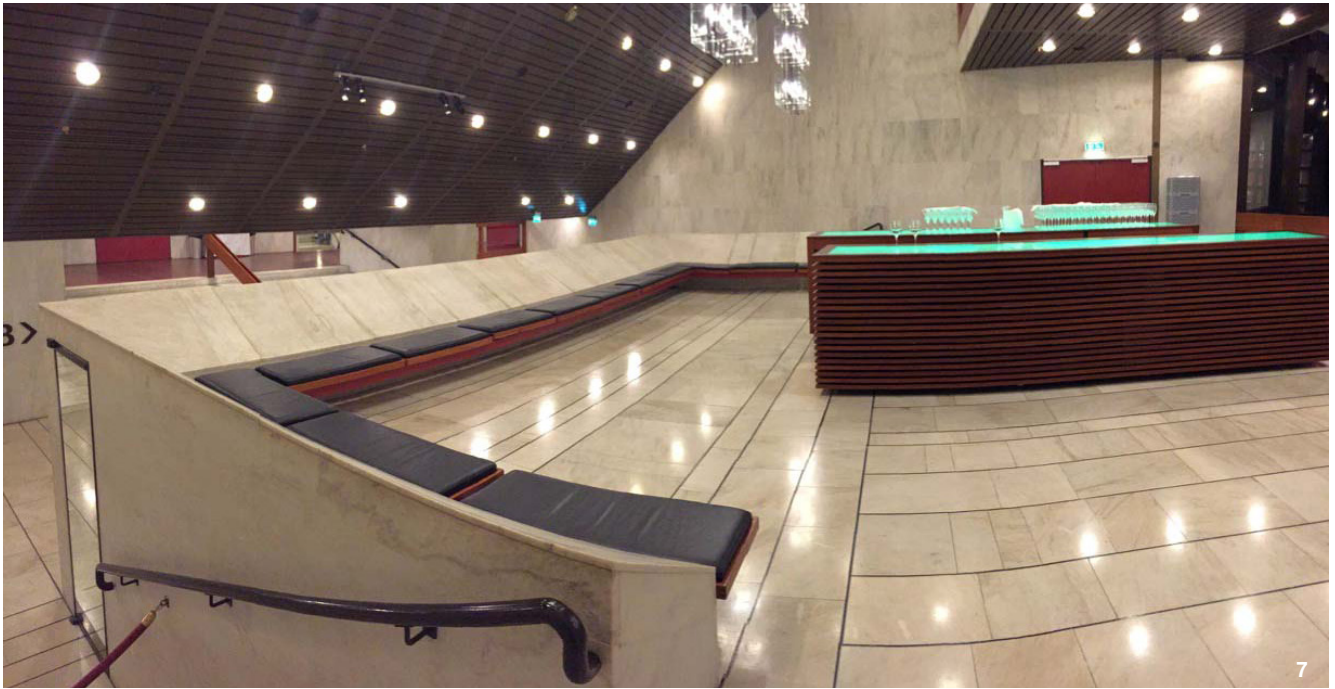
Bak scenen ligger backstage, som består av en bred korridor hvor det oppbevares instrumenter, kostymer og møbler. Det er ikke et definert rom og det er heller ingen sidescene. Korridoren er tilknyttet en

stor trappekjerne med en stor vareheis, personheis og en sofa. På andre siden er det en fløy med øvingslokaler. I etasjen under er det kontorer i denne fløyen. I tillegg er det inngang til Lillesal-scenen. På den andre siden av trappekjernen i samme etasje ligger det en kantine. Kantine er ikke planlagt fra arkitekten, her sitter man og spiser i en lang, bred korridor uten dagslys. For filharmonien er dette litt traust, siden de hele dagen er på scenen, eller befinner seg i rom som ikke har vinduer.

En ting som konserthuset savner er en tilgjengelig cafe som kan trekke folk og senke terskelen for å gå inn.

Det legges vekt på det pengesterke publikumet her. Det er viktig at det er lite kø, god vin, nok toaletter, gode seter, god benplass og tilgjengelig. De

besøkende skal kose seg fra start til slutt. At det ligger så sentral gjør at det er trygt å komme seg dit og ikke minst hjem igjen på kvelden.

PLUSS

- + Eksklusivt uttrykk – materialer
- + Adskilt personalinngang
- + Utstillinger i foajeen
- + Blir ført over en fin plass
- + Kan lett orientere seg
- + Tunnel under scene
- + Elegante og romslige garderober med brannceller

MINUS

- Inngangsparti er anonymt
- Ikke nok garderober
- Ligger i en "bakgård"
- Kantine er ikke påtenkt, dermed alt for liten og trang
- Backstage var mer et lager
- Ingen sidescene
- Lite fleksibel konsertsal. Ikke mulig å justere akustikken, bortsett fra reflektorer over scenen.

Husk:

- _ Garderoben var et utrolig fint rom
- _ En café ville gjort terskelen for å gå inn lavere

Reisedagbok
Master i arkitektur
2015/2016

Annika Persch Andersen
04.12.1989
annikapa@live.no
+47 988 21 100

Kristine Frøshaug
26.01.1990
kristinefroshaug@gmail.com
+47 415 23 458

